
L'estructura argumental dels noms en català

Elga Cremades Cortiella

FILOZOFICKÁ FAKULTA
MASARYKOVA UNIVERZITA

#465

#465

OPERA FACULTATIS PHILOSOPHICAE
UNIVERSITATIS MASARYKIANAE

SISY FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY

muni
PRESS

L'estructura argumental dels noms en català

Elga Cremades Cortiella

FILOZOFICKÁ FAKULTA
MASARYKOVA UNIVERZITA

#465

BRNO 2017

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Cremades Cortiella, Elga

L'estructura argumental dels noms en català / Elga Cremades Cortiella. – Primera edició. – Brno : Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2017. – 345 stran. – (Opera Facultatis philosophicae Universitatis Masarykianae = Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, ISSN 1211-3034 ; 465)

Anglické resumé

ISBN 978-80-210-8669-2

811.134.1 * 81'367.4 * (048.8)

- katalánština
- jmenné fráze
- monografie
- Catalan language
- noun phrase
- monographs

811.134 - Iberorománské jazyky [11]

460 - Spanish and Portuguese languages [11]

Proposta de revisors: Jordi Ginebra (Universitat Rovira i Virgili)

Jan Schejbal (Univerzita Karlova)

© 2017 Elga Cremades Cortiella

© 2017 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8669-2

ISBN 978-80-210-8670-8 (online : pdf)

ISSN 1211-3034

<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8670-2017>

Contingut

1 INTRODUCCIÓ	7
2 HIPÒTESIS, MARC TEÒRIC I METODOLOGIA	9
3 ANTECEDENTS	15
3.1 Introducció	15
3.2 Primers estudis des d'un enfocament generativista	16
3.2.1 Chomsky (1970)	16
3.2.2 Williams (1981)	17
3.3 Enfocament lexicalista: Grimshaw (1990)	18
3.4 Enfocament sintactista (I): SV intern	20
3.4.1 Hazout (1995)	20
3.4.2 Van Hout & Roeper (1997)	22
3.4.3 Borer (2014)	24
3.5 Enfocament sintactista (II): altres propostes	27
3.5.1 Picallo (1991, 1999)	27
3.5.2 Giorgi & Longobardi (1991)	31
3.5.3 Resnik (2010)	34
3.5.4 Alexiadou (2001)	37
3.6 Recapitulació	40
4 ESTUDI DELS ARGUMENTS NOMINALS EN LA TRADICIÓ CATALANA	41
4.1 Introducció	41
4.2 La tradició gramatical catalana: el concepte de <i>règim nominal</i>	42
4.2.1 El règim nominal i la tradició gramatical del s. XIX	42
4.2.2 El règim nominal en l'obra gramatical i lexicogràfica de Pompeu Fabra	46
4.2.3 El «llegat» de Fabra sobre les gramàtiques prescriptives del segle XX	50
4.3 La <i>Sintaxi generativa catalana</i> de Bonet & Solà (1986)	51
4.4 Les aportacions de Gràcia (1982, 1995)	59
4.4.1 Les nominalitzacions i la hipòtesi lexicalista (1982)	59
4.4.2 L'herència argumental (1995)	63
4.5 Propostes de Badia (1994, 2002)	74
4.6 Recapitulació	79
5 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS EN CATALÀ (I): CARACTERITZACIÓ GENERAL	80
5.1 Introducció	80
5.2 Estructura argumental i graella temàtica	83
5.3 Estructura aspectual	86
5.4 Formació dels noms a la sintaxi	90

5.5 Assignació de cas	98
5.6 Noms eventuals i noms resultatius	105
5.6.1 Classe de verb amb què es relaciona morfològicament	105
5.6.2 Selecció de determinants	106
5.6.3 Capacitat de pluralització	110
5.6.4 Expressió de l'aspecte i del temps	111
5.6.5 Compatibilitat amb certs predicats	118
5.6.6 Compatibilitat amb predicats secundaris	123
5.6.7 Paràfrasi amb clàusules substantives	125
5.6.8 Complement de fet, activitat, procés	125
5.6.9 Referència anafòrica amb <i>això</i>	126
5.6.10 Síntesi	127
5.7 Recapitulació	129
6 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS	
EN CATALÀ (II): NOMBRE, FORMA I PATRONS DE REGULARITAT	130
6.1 Introducció	130
6.2 Categoria sintàctica dels arguments nominals	135
6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern	146
6.3.1 Concepte d'argument extern i posició en l'SD	146
6.3.2 Papers temàtics	157
6.3.3 Realització dels arguments externs	164
6.3.4 Propietats de l'argument extern	248
6.4 Els arguments nominals (II): els arguments interns	251
6.4.1 Concepte i tipus	251
6.4.2 L'obligatorietat dels arguments nominals	252
6.4.3 Els arguments interns directes	256
6.4.4 Els arguments interns indirectes i oblics	291
6.4.5 Els complements predicatius	304
6.4.6 Resum: els arguments interns dels noms eventuals	305
6.5 Els arguments dels noms no eventuals	305
6.5.1 Els genitius de possessió inalienable i els noms relacionals	306
6.5.2 Els complements dels noms agentius, instrumentals i resultatius	309
6.5.3 Els complements dels noms de representació (icònics o depictius) i dels noms semiòtics	319
6.6 Síntesi: la realització material dels arguments nominals en català	322
6.7 L'ordre bàsic dels arguments nominals en català: NOS o NSO?	324
7 CONCLUSIONS	331
SUMMARY	335
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	337

1 INTRODUCCIÓ

La majoria de persones que viuen a Catalunya probablement han sentit a parlar, des de fa uns quants anys, del *dret a decidir*, però també és possible que hagin sentit o llegit alguna cosa sobre el *dret de decidir*. De la mateixa manera, qualsevol catalanoparlant pot haver expressat el seu *amor a algú*, *per algú*, *envers algú* o *cap a algú* i haver utilitzat l'expressió *amor de Déu*. O potser ha hagut de parlar del *reconeixement de la veritat per part dels polítics*, o del *coneixement dels metges sobre la salut humana*. Un mateix nom o noms aparentment molt semblants poden presentar complements introduïts per diferents preposicions, sense que s'hi vegi gaire si aquestes diferències formals corresponen a diferències semàntiques o no.

Diversos autors han estudiat i sistematitzat parcialment aquesta varietat en l'ús de les preposicions per al català, però ara per ara no hi ha cap treball que analitzi amb profunditat com es manifesten sintàcticament els arguments dels noms en aquesta llengua. Un estudi d'aquestes característiques demana, principalment, respondre a tres preguntes:

- a) Quins noms admeten complements argumentals?
- b) Quina és la forma dels complements argumentals dels noms? De què depèn?
- c) Com es realitzen els complements argumentals dels noms quan dos arguments concorren en un mateix sintagma nominal?

Aquest treball, resultat d'una tesi doctoral defensada a la Universitat Rovira i Virgili al gener de 2015, estudia l'estructura argumental del sintagma nominal en català i n'ofereix una sistematització detallada, a partir de l'anàlisi de les dades obtingudes de més de 200 noms gràcies al Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC).

Aquest corpus, elaborat com a part de l'activitat lexicogràfica de l'Institut d'Estudis Catalans, té una extensió de 52.372.058 mots, extrets de 3.299 textos catalans (literaris o no literaris) d'un període temporal d'uns 150 anys (de 1833 a 1988).

La selecció dels substantius objecte d'anàlisi s'ha fet a partir de les llistes de substantius que inclouen Xavier Rull a la tesi doctoral «Els substantius d'acció i efecte en català», Gabriela Resnik a la tesi «Los nombres eventivos no deverbales en español» i Olga Fullana a «Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu». D'aquesta manera, es recull un ampli ventall dels noms (o de les classes de noms) més rellevants per a una anàlisi completa i exhaustiva de l'estructura del sintagma nominal en català.

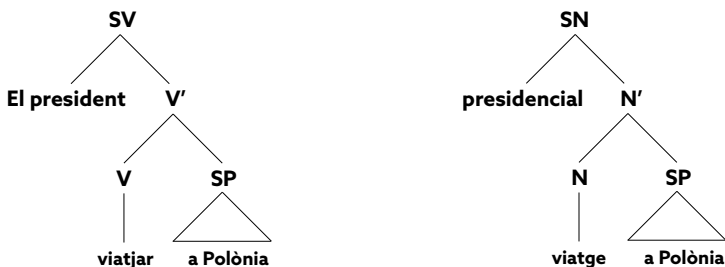
2 HIPÒTESIS, MARC TEÒRIC I METODOLOGIA

L'objectiu principal d'aquest treball és aprofundir en l'estudi de la complementació nominal en català.

Partim de la idea, gens estranya en el panorama de la sintaxi teòrica actual, que l'anàlisi de l'SD és paral·lela a la Sflex, de manera que podem considerar que, igual que els verbs, hi ha noms que tenen estructura argumental. Concebem, així, el sintagma nominal com una estructura paral·lela al sintagma verbal, amb uns complements exigits lèxicament i regits sintàcticament pels noms que en constitueixen el nucli.¹

Hi ha complements nominals que ocupen les posicions d'especificador d'N' i de complement d'N —de manera que es podrien assimilar a l'estructura argumental de V. Així, adoptant el model que proposen Bosque i Gutiérrez-Rexach (2009: 614), l'estructura d'SN del sintagma *viatge presidencial a Polònia* és paral·lela a l'estructura d'SV de l'oració *El president viatja a Polònia*:²

(1)

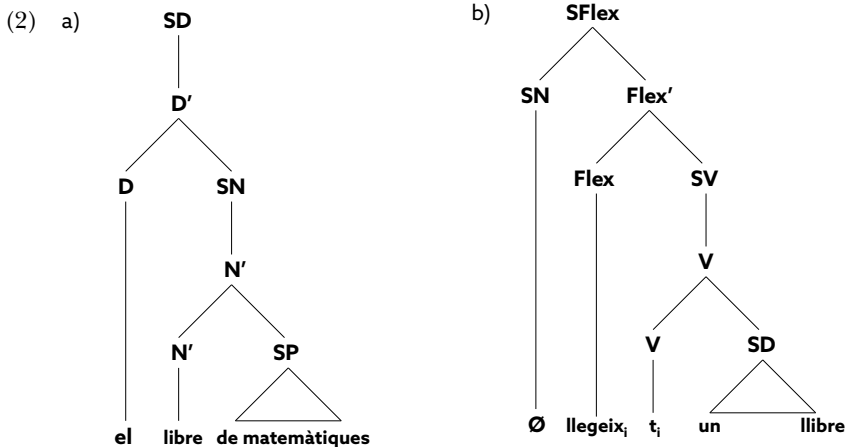
1 És habitual que la noció de règim sintàctic es relacioni amb la d'obligatorietat dels complements. Més endavant parlarem sobre l'obligatorietat dels complements nominals.

2 Al llarg del treball ja matisarem aquesta qüestió.

Seguint aquests autors, es poden trobar paral·lelismes entre SD i SFlex tant des del punt de vista semàntic com des del punt de vista sintàctic.

Semànticament, l'article definit atorga referència als grups nominals —és a dir, n'estableix la denotació segons la informació que comparteixen el parlant i l'oient—, de la mateixa manera que el temps és el procediment gramatical que tenim, en el cas d'SFlex, per vincular les eventualitats amb instants o períodes que es mesuren en funció del moment de parla.

I sintàcticament el paral·lelisme es posa de manifest en el fet que tant el nom com el verb són categories lèxiques vinculades a nuclis funcionals: en l'anàlisi de l'oració el nucli és una categoria funcional (Flex), i en la de les projeccions nominals aquest nucli funcional es troba en els determinants. És a dir, si es parteix, per a l'anàlisi de les projeccions nominals, de la hipòtesi del sintagma determinant d'Abney (1987), es pot dir que tant en l'estructura oracional com en la nominal hi ha una categoria funcional jeràrquicament més alta (SD/SFlex) que projecta un sintagma propi i agafa com a complement una categoria lèxica. És el que es mostra a (2), amb unes estructures extretes de Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009: 202–210):³

En aquest treball justifiquem per què es pot considerar que hi ha noms que tenen complements argumentals, especificuem quins substantius en presenten i analitzem quins són els complements que cal considerar arguments en el marc nominal. En definitiva, tractem de donar resposta a la pregunta de com es manifesten sintàcticament els arguments dels noms.

³ Cal fer notar, aquí, que hi ha algun autor (Giusti, 2002) que considera que només els articles són veritables categories funcionals. Amb tot, l'objectiu d'aquest treball no és debatre aquesta qüestió, i, per tant, no en parlarem més. Assumirem, en general, que els determinants ocupen la posició de nucli d'SDet, que és el sintagma que domina SN.

Resoldre aquesta qüestió, però, implica plantejar-se tres preguntes secundàries, que alhora obren nous interrogants.

La primera pregunta secundària, que implícitament ja hem esmentat, és aquesta: «Quins són els noms que admeten arguments? En què es diferencien dels que no ho fan?». Aquesta pregunta té sentit en la mesura que es pot constatar que la relació que s'estableix entre el nom i el complement a l'SD *les cadires de casa* no és la mateixa que la que s'estableix a *la destrucció de la ciutat per part dels enemics*, i cap d'aquestes dues podria correspondre a la relació que s'estableix entre el nom i el sintagma preposicional a *la novel·la de Marta Rojals*. Aquesta constatació porta a reflexionar sobre una qüestió molt debatuda en sintaxi, com és la diferència entre els noms eventuals —els que expressen esdeveniments— i els resultatius, i a analitzar si realment s'ha de relacionar l'eventualitat amb la capacitat de seleccionar arguments.⁴

Una segona pregunta a què cal donar resposta és aquesta: «Quina és la forma dels complements argumentals del nom? De què depèn?». Ja hem pogut constatar que els complements argumentals dels noms admeten realitzacions diferents, com poden ser els adjectius (*presidencial*) o els sintagmes preposicionals (*a Polònia*). En aquest darrer cas —és a dir, si es realitzen com a sintagmes preposicionals—, sembla que la preposició que sol encapçalar l'SP és *de*, que és el que es presenta a (3):

- (3) a. la investigació *del* crim
b. l'encariment *dels* preus

Ara bé, que hi hagi aquesta tendència no vol dir que tots els sintagmes preposicionals que realitzen arguments dels noms estiguin introduïts per la preposició *de*: de la mateixa manera que hi ha verbs que demanen complements preposicionals introduïts per preposicions diferents (per exemple, *parlar [de]*, *confiar [en]*), la preposició que introdueix els arguments nominals pot variar:

- (4) a. viatge *a* Polònia
b. intent *de* sortir
c. conversa *amb* el president

Fins i tot pot passar que un mateix nom regeixi complements argumentals introduïts per preposicions diferents:

4 Com es pot comprovar, en aquest treball seguim la proposta de Carme Colomines (2008) i designem amb el terme *eventualitat* el concepte conegut en anglès com a *event* o *eventuality* i que fa referència a la categoria semàntica (o, en termes de la *Gramàtica del català contemporani*, situació) denotada per un verb o per un nom eventual, ja que ens sembla més transparent que *event* i més precís que *situació*.

2 Hipòtesis, objectius i metodologia

- (5) a. amor *a/per* algú
b. dret *a/de* decidir

I també és possible que aquests complements prenguin formes diferents segons si es realitzen com a únics arguments del nom o si apareixen amb altres arguments:

- (6) a. L'explicació *del portaveu del govern* va durar 5 hores.
b. L'explicació [*d'aquell fet*] [*per part del portaveu del govern*] va durar 5 hores.

En definitiva, podem constatar que en la complementació nominal hi ha variabilitat: hi ha arguments nominals realitzats com a adjectius o com a sintagmes preposicionals, i aquests sintagmes preposicionals poden estar introduïts per *de*, *a*, *per*, *per part de* o altres preposicions.

A més, hi ha complements argumentals dels noms que es poden realitzar com a possessius, si bé no tots ho admeten:

- (7) a. l'amor *de la Maria*
b. el *seu* amor
- (8) a. la construcció *de cases*
b. ??la *seva* construcció

De totes aquestes constatacions en deriven preguntes que completen la segona de les tres preguntes secundàries que plantegem i que tractem de resoldre en aquest treball:

1. En quina mesura les diferències estructurals dels noms corresponen a diferències semàntiques? Tradicionalment, en el marc de la complementació verbal, s'ha dit que les diferents estructures rectives dels verbs corresponen a diferències semàntiques (per exemple, Chomsky 1986). Ara bé, Goldberg (1995: 10) assenyalava, des de la perspectiva construccionista, que el règim verbal no és l'únic element que explica les diferències semàntiques entre els verbs, sinó que la configuració també contribueix a establir el significat (cosa que podria explicar que, en alguns casos, les diferències funcionals no es corresponguin amb les semàntiques).⁵

5 Segons Goldberg, l'enfocament construccionista «avoids a certain circularity of analysis resulting from the widespread claim [...] that syntax is a projection of lexical requirements».

2. És cert que els complements argumentals del nom tendeixen a realitzar-se com a SP_{de}? Com es poden explicar els casos que no responen a aquest patró?
3. La variació preposicional dels arguments dels noms respon a uns patrons semàntics i sintàctics?
4. Com funciona *per part de*? Es pot considerar que hi ha noms que admeten configuracions passives? Per què?
5. Com funcionen els possessius? Giorgi & Longobardi (1991) diuen que en italià el possessiu és obligatori sempre que és possible. També és així, en català? Per què?
6. Es poden extreure arguments nominals fora del marc de l'SD? Quins? Giorgi & Longobardi (1991) afirmen que els únics arguments que es poden moure fora del marc de l'SD en les llengües romàniques són els que presenten la forma de genitius o el pronom corresponent (it. *ne*, fr. *en*). En català també trobem aquest fenomen? Es pot explicar?
7. Hi ha noms que admeten més diversitat de realització dels seus complements argumentals que uns altres? Per què?
8. La classificació semanticoaspectual del nom afecta la valència argumental d'aquest nom i el règim preposicional dels complements?

Respondre a totes aquestes qüestions, que han de permetre determinar com es realitzen els complements argumentals del nom, contribuirà, sens dubte, a resoldre part dels interrogants plantejats inicialment.

Amb tot, és necessari plantejar-se, encara, una tercera pregunta, relacionada amb la possibilitat que en un SD coocorrin diversos arguments nominals, que és el que s'il·lustra a continuació:

- (9) a. l'amor [*de la Maria*] [*als/pels seus fills*]
 b. l'agressió [*del policia*] [*als manifestants*]

En aquests casos, cal demanar-se quin ordre tenen els complements argumentals del nom quan n'apareix més d'un, qüestió que n'obre dues més:

1. És possible establir un ordre bàsic d'aparició dels complements argumentals dels noms en català? Giorgi & Longobardi (1991) parlen dels paràmetres nucli-complement i nucli-subjecte en l'estructura interna de l'SD i en altres

sintagmes lèxics, i arriben a la conclusió que les llengües germàniques tendeixen a ser SNO, mentre que les romàniques són NOS. També és aquest l'ordre bàsic del sintagma nominal en català? Es pot comprovar empíricament?

2. Es pot invertir lliurement l'ordre dels complements postnominals sense afectar l'acceptabilitat del sintagma?

D'altra banda, la *polivalència* argumental dels noms té a veure amb com es realitzen aquests complements, tal com es pot observar a (10), en què hi ha arguments realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per *de*, arguments realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per *a* i arguments realitzats com a adjectius relacionals:

- (10) a. la por [de la Maria] [ʔa/de la foscor]
b. la supressió [de les pensions] [per part del govern]
c. ? la supressió [governamental] [de les pensions]

Casos com els anteriors fan que calgui plantejar-se quina forma tenen els diferents tipus de complements argumentals quan es realitzen sintàcticament dins d'un mateix sintagma nominal.

En resum, en aquest treball es vol descriure detalladament el règim d'alguns noms del català, estudiar la complementació nominal en aquesta llengua i reflexionar sobre les principals qüestions teòriques que s'hi relacionen.

La caracterització més àmplia que existeix avui sobre els arguments del nom en català és a les pàgines del capítol que Toni Badia dedica als complements nominals en la *Gramàtica del català contemporani* (2002), però no es tracta d'un estudi complet i exhaustiu, que és el que s'ofereix aquí. Així, tot i que en alguns punts aquest treball parteix de l'anàlisi de Badia, aprofundeix més en les qüestions teoricodescriptives que fan possible donar compte de les propietats de l'estructura argumental dels noms en català.

El capítol 3 presenta una panoràmica de com s'ha estudiat, en la lingüística general, l'estructura argumental dels noms. El capítol 4 repassa què s'ha dit sobre aquest tema des de la tradició gramatical catalana –tant des d'un punt de vista descriptiu com prescriptiu. Al capítol 5 es dona resposta a la primera de les preguntes i s'ofereix un model d'anàlisi de l'estructura del sintagma nominal en català. Finalment, el capítol 6 presenta una anàlisi teòrica i descriptiva dels arguments nominals en català que pretén resoldre les altres qüestions plantejades. Tot plegat ha de servir per obtenir una visió general de com funciona l'estructura argumental dels noms en català.

3 ANTECEDENTS

3.1 Introducció

L'anàlisi dels complements nominals com a complements jerarquitats (i, concretament, la consideració que alguns noms poden tenir complements argumentals) ha estat una qüestió molt debatuda en sintaxi des de la dècada dels anys setanta del segle xx, sobretot en relació amb l'estudi de l'eventualitat en el domini nominal. L'any 1970, Noam Chomsky va publicar un article titulat «Remarks on Nominalization», en què plantejava un seguit de qüestions clau al voltant de les propietats de la nominalitzacions (especialment les nominalitzacions deverbals) i obria la porta al debat sobre un dels problemes centrals en la discussió sobre els noms eventuals, que és el caràcter argumental (o no) dels sintagmes que els complementen.

Aquest assumpte s'ha estudiat en diverses llengües i des de diferents enfocaments, que s'exposen als capítols 3 i 4. Al capítol 3 analitzem els diferents tractaments que hi ha donat la sintaxi teòrica. Partim dels plantejaments de Chomsky (1970), que és el primer que va estudiar aquest tema, i exposem les reflexions que diversos autors han fet sobre l'estructura argumental dels noms o les qüestions que s'hi relacionen. Explicarem les idees de Williams (1981), l'enfocament lexicalista de Grimshaw (1990), la perspectiva sintactista de Hazout (1995), Van Hout & Roeper (1997), Borer (2014), Picallo (1991, 1999), Giorgi & Longobardi (1991) i Alexiadou (2001), i les reflexions Resnik (2010), de Peris & Taulé (2009) i de Bosque i Gutiérrez-Rexach (2009). D'altra banda, al capítol 4 exposarem els estudis duts a terme en l'àmbit de la complementació nominal des de la tradició descriptiva catalana, de la qual tindrem en compte, sobretot, els treballs de Bonet & Solà, les reflexions de Gràcia (1995) sobre l'herència argumental i la

panoràmica descriptiva de Badia —a la qual ja hem fet referència a la introducció. A més, observarem el tractament de la complementació nominal de diverses gramàtiques catalanes dels segles XIX i XX (fins a Fabra). Tot plegat ens ha d'ajudar a bastir la teoria a partir de la qual desenvoluparem la recerca.

3.2 Primers estudis des d'un enfocament generativista

3.2.1 Chomsky (1970)

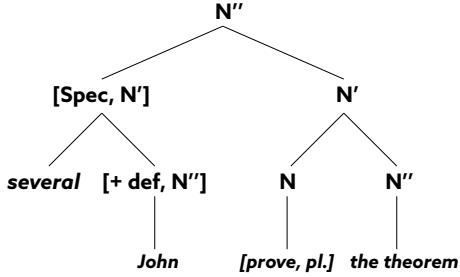
A l'article «Remarks on Nominalization» (1970), Chomsky analitza les propietats de les nominalitzacions i proposa distingir el lexicó del component categorial de la base. Considera que les arrels, tot i disposar de trets subcategoritzadors, són inespecificades categorialment al lexicó (i que és, doncs, a la gramàtica on adquireixen els trets categoritzadors), de manera que posa de manifest que les categories predicatives (com els verbs, els noms i els adjectius) comparteixen propietats argumentals, en la mesura que és l'arrel —i no la categoria sintàctica— la que selecciona els arguments de cada peça lèxica (Chomsky 1970: 190).

Chomsky anomena aquesta perspectiva la *hipòtesi lexicalista*, ja que considera que la determinació de les propietats semàntiques i sintàctiques de les paraules té lloc al component lèxic. Ho podem observar clarament gràcies a l'exemple mitjançant el qual Chomsky explica per què, en anglès, l'adjectiu *eager* permet formar l'oració *John is eager (for us) to please* i el sintagma *John's eagerness (for us) to please*, mentre que un adjectiu com *easy*, que també pot aparèixer en l'oració *John is easy to please* no permet formar el sintagma nominal **John's easiness to please*. Chomsky considera que aquest fenomen es deu, precisament, a les propietats sintàctiques d'ambdues entrades en el lexicó: *eager* presenta un tret de subcategorització que li permet estar acompanyat d'un complement oracional, però *easy* no ho fa.

La idea que les propietats seleccionals dels elements lèxics es troba al lexicó és el que ha servit de base per als anomenats *enfocaments lexicalistes* de la gramàtica, si bé, com demostra Marantz (1997), en realitat Chomsky aporta més proves per als posicionaments sintactistes (en la mesura que les nominalitzacions es construeixen en la gramàtica) que no pas per als lexicalistes: «I believe Chomsky's argument from nominalizations to be a knock-out blow against the generative lexicon» (Marantz, 1997: 221).

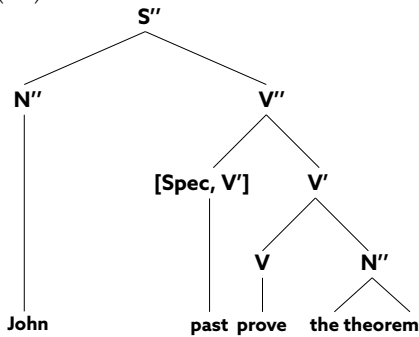
En qualsevol cas, l'autor planteja la possibilitat d'analitzar paral·lelament l'estructura argumental de paraules de diferents categories sintàctiques. Ho il·lustra ell mateix amb els exemples següents:

(51)

(several of John's proofs of the theorem)

(52)

(John proved the theorem)

És a dir: per a Chomsky l'estructura interna del sintagma nominal (que és el que representa a (51)) és un reflex de l'estructura interna de les oracions (que és el que veiem a (52) dels seus exemples), cosa que introdueix aquest debat en el camp de la sintaxi teòrica. Fa notar els paral·lelismes entre els noms i els verbs des del punt de vista dels arguments i d'algunes propietats sintàctiques que han conduït diversos estudiosos a elaborar estudis detallats sobre aquesta qüestió.

3.2.2 Williams (1981)

Partint, com Chomsky (1970), de la idea que els noms tenen el que actualment designem com a estructura argumental (i, per tant, també el que coneixem com a graella temàtica), Williams presenta, a l'article «Argument Structure and Morphology», una perspectiva d'anàlisi de l'estructura argumental que intenta determinar la realització dels arguments sintàctics de mots relacionats morfològicament a partir de només dues regles: *internalitza X* i *externalitza X*.

Per a aquest autor, el terme *estructura argumental* designa simplement el llistat d'arguments que pot tenir un element lèxic, que fa correspondre als papers temàtics o relacions temàtiques que va establir Gruber (1976): *actor*, *tema*, *destinació*, *origen*. Per a Williams (1981: 82), doncs, no hi ha cap relació jeràrquica entre els elements que configuren la llista de papers temàtics: l'estructura argumental és, segons aquest autor, una llista desordenada d'arguments («unordered list of arguments») amb només un element estructurador, que és la distinció entre els arguments interns i els externs.

A partir d'aquí, considera que, quan es produeix la nominalització d'un verb o d'un adjectiu, l'argument extern d'aquest verb o d'aquest adjectiu es converteix en argument intern del nom, que es pot realitzar com a agent (introduït per *by*) o com a tema (introduït per *of*). Ara bé, si en l'estructura del sintagma nominal que té la nominalització com a nucli ja hi ha un tema (és a dir, si el nom deriva d'un verb transitiu i se'n realitza el tema), l'argument només es pot realitzar com a agent, cosa que justificaria, per exemple, la impossibilitat que en anglès apareguin dos arguments nominals introduïts per *of* del mateix nivell semanticosintàctic.

Tanmateix, com veurem al llarg del treball, el fet de considerar que els arguments nominals sempre són interns és problemàtic, ja que impedeix donar compte de les propietats que discriminen els diferents tipus d'arguments que exigeix un nom eventual, propietats que només tenen sentit si assumim una jerarquització d'aquests arguments.

3.3 Enfocament lexicalista: Grimshaw (1990)

Grimshaw (1990) repren l'idea de Chomsky que l'estructura argumental és part de l'entrada lèxica d'una paraula, ja que defineix aquest concepte com la representació lèxica d'informació gramatical sobre un predicat (Grimshaw, 1990: 1).

Segons l'autora, aquesta informació està jerarquitzada en funció de les relacions de prominència que s'estableixen entre els arguments. Grimshaw, doncs, com molts altres autors —i a diferència de Williams (1981)— assumeix que hi ha una jerarquia en els papers temàtics que realitzen els arguments d'una peça lèxica, i que l'estructura argumental representa aquesta jerarquia. Per justificar-ho, l'autora considera que cal partir de quatre assumpcions bàsiques, que són, de fet, les que guien tota la seva teoria sobre l'estructura argumental (Grimshaw, 1990: 4):

1. L'estructura argumental és una representació estructurada que estableix les relacions de prominència entre els arguments, determinades per les propietats temàtiques del predicat.

2. L'organització interna de l'estructura argumental deriva de la jerarquia temàtica següent: (agent (experimentador (meta/font/lloc (tema))).
3. El concepte d'argument extern es pot explicar en termes de prominència dins de l'estructura argumental, atès que l'argument extern és l'argument més prominent en dues dimensions: temàtica i aspectual.
4. Cal distingir entre arguments gramaticals i representacions semàntiques.

En aquest marc, Grimshaw analitza detalladament les propietats de les nominalitzacions, i fa un seguit d'aportacions fonamentals per a qualsevol estudi sobre l'estructura argumental dels noms.

Observa que no tots els substantius admeten estructura argumental i proposa un conjunt de proves que demostren que només els noms eventuals presenten característiques que permeten assimilar-los als verbs i que, per tant, fan possible que seleccionin arguments. Així, l'autora s'adona que els noms eventuals, a diferència dels resultatius, es poden combinar amb adjectius aspectuals com *freqüent* o *constant* i amb modificadors temporals com *en una hora* o *durant X temps*, admeten possessius com a arguments externs, són compatibles amb agents realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per la preposició *by* —que equivaldria al complement agent d'una oració passiva—, només admeten l'article definit, no poden pluralitzar, no poden aparèixer en construccions predicatives ni equatives amb el verb *ser* i poden controlar clàusules d'infinitiu.

Ara bé, que els noms eventuals es puguin assimilar als verbs no exclou la possibilitat que se'n distingeixin en alguns aspectes. En aquest sentit, Grimshaw constata —com de fet ja havia remarcat Stowell (1981)— que els noms (eventuals o no), a diferència dels verbs, no poden assignar cas (o que, si més no, no poden fer-ho directament, tal com ho fan els verbs).

A més, aparentment els complements nominals no són mai (o gairebé mai) obligatoris. Aquest fenomen viola, en la teoria de l'autora, una de les propietats bàsiques que hauria de tenir qualsevol modificador d'un nucli per poder ser considerat argument, que és l'obligatorietat (ja que, segons el que explica, només els complements obligatoris poden ser considerats argumentals).⁶

Grimshaw resol aquesta suposada contradicció amb la hipòtesi que només els complements obligatoris són veritables complements argumentals dels noms, i que, per tant, la doble possibilitat en la realització dels arguments nominals es deu al fet que només alguns noms tenen estructura argumental. Per aquest motiu, proposa una divisió tripartida de les nominalitzacions: els noms d'eventuali-

6 Reprendrem aquesta qüestió més endavant. De moment, fixem-nos en què diu Grimshaw (1990: 49): «If the a-structure of a nominal has exactly the same status as that of a verb, it must be satisfied. The prediction is, then, that complements to complex event nominals will be obligatory.»

tat complexa (que contenen dues subeventualitats), els noms d'eventualitat simple (que serien eventuals però només contenen una eventualitat) i els noms de resultat.

D'aquestes tres classes, només els noms d'eventualitat complexa demanen obligatòriament complements i, per tant, són els únics que, segons l'autora, tenen una veritable estructura argumental (Grimshaw 1990: 45).

De tota manera, Grimshaw també caracteritza els complements dels noms que no presenten estructura argumental, i conclou que hi ha dos tipus de complements, que distingeixen els noms resultatius dels noms d'eventualitat simple. Els sintagmes que acompanyen les nominalitzacions resultatives són, per a Grimshaw, modificadors (*modifiers*), que no estan lligats a l'estructura lexicoc conceptual del nom (*lcs*) i que es relacionen amb el substantiu mitjançant la predicació. En canvi, els sintagmes que complementen els noms d'eventualitat simple són els *complements*, que estan relacionats amb l'estructura lexicoc conceptual del nom però sense que el nom tingui estructura argumental. Ho exemplifica amb el contrast entre *John's murder* i *John's dog*:

The essential difference can be seen if we contrast examples like *John's murder* with examples like *John's dog*. In *John's murder* the possessive is connected to the lexical meaning of the head —this is what gives the NP its passive flavor. In *John's dog*, on the other hand, the possessive is a simple modifier. Here it is not related to the lcs; it is not in any way part of the lexical meaning of *dog* that it can have a possessor (Grimshaw, 1990: 91–92).

Els plantejaments de Grimshaw han estat molt discutits (Picallo 1990, Resnik 2010, etc.), tant pel que fa a la metodologia com als criteris emprats per determinar si un nom té estructura argumental o no. De tota manera, sembla innegable que aquesta autora introdueix una de les qüestions més debatudes a l'hora de determinar les característiques i l'estructura dels noms que admeten arguments, i és la presència —o no— d'una estructura eventual (lligada a l'aspecte i a uns requeriments temàtics determinats).

3.4 Enfocament sintactista (I): SV intern

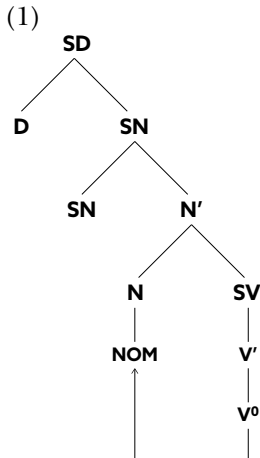
3.4.1 Hazout (1995)

Des d'una perspectiva no lexicalista, Ilan Hazout assumeix que les nominalitzacions eventuals presenten una base verbal, de manera que la presència d'estructura argumental d'aquest tipus de noms es pot explicar precisament per l'herència de l'estructura argumental del verb del qual parteixen.

Hazout ofereix, a l'article «Action Nominalizations and the Lexicalist Hypothesis», una explicació de l'existència de propietats verbals i nominals en les nominalitzacions d'acció en hebreu modern i àrab estàndard. Hazout observa que les nominalitzacions d'acció presenten, alhora, característiques que són pròpies dels verbs i dels sintagmes verbals i característiques típiques dels noms i dels sintagmes nominals. Per exemple, a diferència del que succeeix amb l'anglès o qualsevol llengua romànica, algunes nominalitzacions eventuais poden assignar acusatiu tant en àrab com en hebreu.

Alhora, però, aquestes nominalitzacions presenten propietats nominals: el nucli nominal rep cas segons la funció sintàctica que desenvolupi dins de l'oració, els noms admeten adjectius com a modificadors, etc.

Per explicar les propietats verbonominals dels noms deverbals d'acció, l'autor considera que els sintagmes nominals en qüestió contenen SV que complementa un nucli nominal abstracte NOM. Simplificat, és el que il·lustrem a (1):

Per tant, Hazout concep que el nucli de les nominalitzacions el constitueix un morfema lligat (NOM), que actua com a subcategoritzador d'un SV (que té, com a nucli, un verb). La formació del nom deverbal, doncs, es produeix per un desplaçament —en la sintaxi— del nucli verbal cap a NOM, i és en aquest moviment que el nom hereta els complements verbals (i que, per tant, legitima la presència del cas acusatiu i dels adverbis com a complements de les nominalitzacions de les llengües semítiques).

És a dir, Hazout postula que el moviment del verb a un nucli NOM és el que permet al nom *heretar* l'estructura argumental del verb i és per això que, com explica, les nominalitzacions de doble objecte admeten els mateixos arguments que els verbs corresponents i les mateixes alternances.

3.4.2 Van Hout & Roeper (1997)

En una línia similar a la de Hazout (1995), Van Hout & Roeper, a l'article «Events and Aspectual Structure in Derivational Morphology» analitzen l'estructura interna de les nominalitzacions en anglès i postulen, com Hazout (1995), que algunes d'aquestes nominalitzacions contenen un SV intern i que, per tant, l'estructura argumental dels noms depèn de l'SV que es pot localitzar en la complementació nominal. Són partidaris, però, de la idea que els diferents afixos actuen de subcategoritzadors en diferents contextos morfosintàctics i amb diferents implicacions semàntiques: per tant, estenen la teoria de l'estructura eventual de la sintaxi a la morfologia. Es basen en el contrast que podem observar entre aquestes dues oracions, que hem extret de Van Hout & Roeper (1997: 1):

- (2) a. The lawn-mower just walked in.
 b. The mower of the lawn just walked in.

En el primer cas, *lawn-mower* pot tenir una lectura d'agent com d'instrument (*tallagespa*) mentre que en el segon, *mower of the lawn* només té una interpretació, que és agentiva. Aquest contrast fa que els autors plantegin tres hipòtesis bàsiques:

1. Les nominalitzacions contenen un SV i totes les projeccions funcionals que l'encapçalen: un sintagma temps (ST), un sintagma aspecte (SAsp) i un sintagma veu-eventualitat (S_{Ve}u-Ev).⁷
2. Els trets aspectuals, com la telicitat, han de ser comprovats mitjançant el moviment de l'objecte.
3. El moviment de l'objecte ha de produir-se en el marc de la morfologia derivativa, cosa que implica que els afixos derivatius han de projectar ST, SAsp, S_{Ve}u-Ev i un SV que demani moviment.

Així, un cas com el de (2b), en què hi ha una nominalització eventual, el sufix *-er* (que al cap i a la fi correspondria al nucli nominal d'SN) està complementat per un SV i totes les projeccions funcionals a què hem fet referència. En canvi, (2a), en què hi ha un nom compost que no es pot considerar eventual, implica

⁷ S_{Ve}u-Event correspondria al que Chomsky inclou dins d'S_v o el que altres autors, com Kratzer, consideren, simplement, S_{Ve}u: «We take our Voice-Event phrase to be a version of Kratzer's (1994) proposal for a Voice phrase, or Chomsky's (1995) proposal that a small *v* introduces transitivity. However, we wish to point out that, unlike Kratzer, we include the Voice-Event node in nominalizations and, unlike Chomsky, we believe that the small *v* has a licensing function for the traditional voice differentiations, that is, active, passive, and middle» (Van Hout & Roeper, 1997: 2).

una operació d'incorporació que impedeix el moviment de l'objecte i el procés de comprovació de trets eventuals.

A més de la teoria morfològica de l'SV dins de les nominalitzacions (*VP-within-Nominalizations theory of morphology*), Van Hout & Roeper, incorporen, en l'anàlisi de les nominalitzacions, una teoria de Comprovació de Trets Eventuals (*Event Feature Checking*), que alhora permet explicar com funciona la incorporació en els noms no eventuals.

D'entrada, postulen que les diferents propietats dels esdeveniments es poden localitzar en diferents nusos de la nominalització: així, ST és el nus que atorga l'eventualitat; SAsp permet comprovar la telicitat (i crea una posició sintàctica per a l'objecte), i SVeU-Ev és el nus que crea una posició per a l'agent de l'esdeveniment.

En definitiva, aquests nusos són els que projecten els arguments de les nominalitzacions, aporten l'eventualitat al nom i legitimen modificadors eventuals.

A partir d'aquesta base i de la constatació que hi ha tots aquests nusos subjacents en les nominalitzacions, s'adonen que només alguns afixos permeten formar noms amb estructura eventual (i, per tant, capaços d'heretar arguments). En el cas de l'anglès, per exemple, afixos com *-ee* bloquegen que es projectin els arguments verbals en l'estructura interna del sintagma del nom que formen, mentre que *-tion*, *-ing* o *-y* poden aparèixer amb arguments o fins i tot amb adjunts típicament verbals, ja que aquestes darreres dominen un nus funcional ple, mentre que les primeres contenen un SV (sense les projeccions funcionals). Ho mostrem a (3) i (4) (Van Hout & Roeper, 1997: 3):

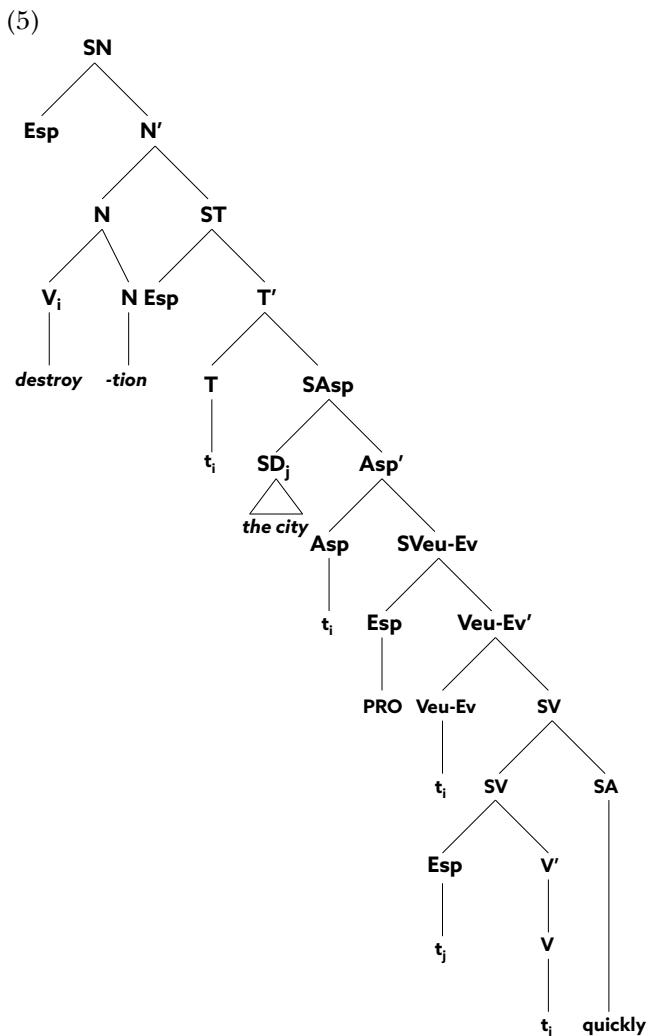
- (3) a. *an advisee to finish his paper
 b. *an employee by Mary
 c. *a trainee with great effort
- (4) a. the consumption of drugs by college students to go asleep
 b. the discovery of a new product to enrich our society
 c. the mowing of the lawn with an old-fashioned mower in an hour

I, de la mateixa manera que podem distingir els afixos com *-ee* i *-tion* perquè només aquest últim conté una estructura funcional plena, la diferència entre els compostos i les nominalitzacions és que les nominalitzacions també contenen una estructura funcional plena i els compostos es generen sense projeccions funcionals per sobre d'SV (un sintagma verbal que tampoc conté tota l'estructura funcional).

En definitiva, Van Hout & Roeper postulen que hi ha un SV subjacent en les nominalitzacions i que, en alguns casos (com el dels noms deverbals formats amb els sufixos *-tion* o *-ing*), aquest SV comporta una estructura funcional plena (amb

3 Antecedents

totes les projeccions funcionals: ST, SAsp i Sveu-Ev). A continuació reproduïm l'estructura que assumeixen Van Hout & Roeper (1997: 7) per a una nominalització eventual com *the destruction of the city quickly*:

3.4.3 Borer (2014)

De la mateixa manera que Hazout i Van Hout & Roeper, Hagit Borer assumeix que en l'estructura interna de les nominalitzacions eventuais hi ha un sintagma verbal amb totes les projeccions funcionals corresponents, cosa que permet expli-

car, en opinió seva, els diferents enigmes que sorgeixen de la comparació entre les nominalitzacions eventuals i les resultatives.

A «Derived Nominals and the Domain of Content» (2014), l'autora parteix de la distinció entre les nominalitzacions deverbals amb estructura argumental i interpretació eventual (que anomena *argument-structure nominals*) i les nominalitzacions deverbals resultatives (*R-nominals*), que, tot i que poden ser idèntiques formalment, no tenen propietats eventuals.

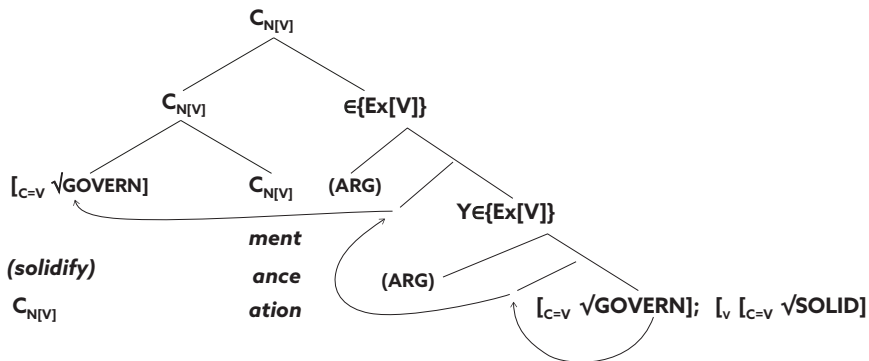
Borer justifica la distinció per la idea que les nominalitzacions eventuals sempre són composicionals (és a dir, amb un significat deduïble del significat de les seves parts), mentre que en canvi les nominalitzacions resultatives poden no ser-ho, cosa que mostrem a (6) amb exemples extrets de l'autora mateixa (la primera oració sempre conté una nominalització eventual i la segona una de resultativa):

(6)	a. the transformation was incomplete	
	→ the change was incomplete	(TRANSFORM+ation)
	→ the grammatical operation was incomplete	(TRANSFORMATION)
	b. Corporate government (=governance) is a tricky affair	(GOVERN+ment)
	The government resigned.	(GOVERNMENT)
	c. The (poetry) reading started at 9.00pm.	(READ+ing)
	That reading was discredited a long time ago.	(READING)

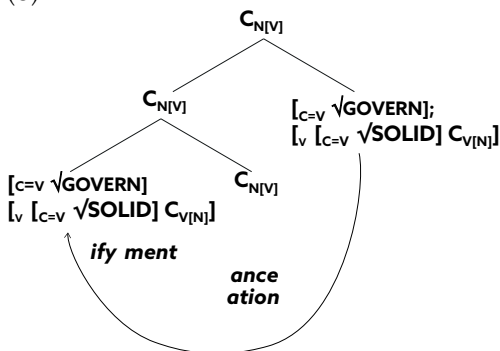
Aquesta constatació fa que l'autora es demani per què les nominalitzacions eventuals (sobretot les nominalitzacions fonològicament fidels al primitiu) sempre presenten un verb independent incrustat en la seva estructura interna, mentre que les nominalitzacions resultatives no necessàriament ho fan.

Per a Borer l'estructura argumental dels noms eventuals es deu a la presència d'un SV ple, que, en el marc del model XS (*eXoSkeleton Model*, Borer 2005), és una projecció ampliada de V en l'estructura interna del nom. És, llavors, el sintagma verbal el que assigna els rols temàtics als arguments (i no pas el nom derivat pròpiament dit). Ho podem veure en dos exemples que ofereix l'autora (2014: 83–84) i que reproduïm a continuació (el primer correspon a una nominalització eventual i el segon a una nominalització resultativa):

(7)

(8)

Aquests esquemes mostren la incorporació de les arrels als functors, i el procés de formació de les nominalitzacions eventuales i resultatives. Aquestes nominalitzacions, però, s'han d'associar a un contingut semàntic (*Content*). Com ja hem comentat, Borer assumeix que ni els functors ni les arrels tenen contingut: els primers tenen funcions gramaticals, i els segons són índexs fonològics purs. I és que, segons explica, a més del vocabulari (amb les arrels i els functors), disposem d'una *enciclopèdia* formada per unitats de contingut indivisibles i l'estructura gramatical no depèn, en cap moment, de les propietats d'aquesta enciclopèdia.

Tot plegat permet, doncs, per a Borer, explicar per què les nominalitzacions eventuales, a diferència de les resultatives, admeten estructura argumental: no són els noms els que directament admeten arguments, sinó les projeccions funcionals del verb que s'hi incrusten, que són els nusos en què situem els diferents complements verbals.

3.5 Enfocament sintactista (II): altres propostes

3.5.1 Picallo (1991, 1999)⁸

Picallo, a «Nominals and Nominalizations in Catalan» (1991) i «La estructura del sintagma nominal: las nominalizaciones y otros sustantivos con complementos argumentales» (1999) estudia detingudament les construccions encapçalades per nominalitzacions (és a dir, per noms derivats), així com el procés de formació d'aquestes nominalitzacions.

Partint de la hipòtesi de Chomsky (1970) segons la qual les propietats de l'estructura temàtica dels noms equivalen a les dels verbs, i que les unitats lèxiques relacionades temàticament són arrels sense especificació categorial (*category-neutral stems*) amb una graella temàtica, aquesta autora explica paral·lelismes d'alguns noms amb els verbs tant pel que fa l'estructura de les seves projeccions com en les propietats temàtiques i lèxiques.⁹

Per fer-ho, recorre a la teoria de Stowell (1981), Williams (1981) i Belletti & Rizzi (1988, *apud* Picallo 1991), segons la qual el lexicó té dos components: d'una banda, les representacions lèxiques, i, de l'altra, un conjunt de regles que regulen la configuració d'aquestes representacions en la sintaxi (Picallo, 1991: 285).

L'autora es basa en la idea que cada entrada lèxica conté una estructura temàtica, és a dir, un conjunt de rols estructurats jeràrquicament que es realitzen en posicions argumentals tant en l'àmbit verbal com en el nominal.

Així, malgrat que no es pot deixar de banda que hi ha diferències entre la realització dels complements nominals i dels verbals (Picallo, 1991: 285), la distinció entre els papers temàtics lligats o no lligats és igual en els noms i en els verbs. Això fa possible afirmar que la distinció dels verbs en transitius, intransitius o ergatius és aplicable als noms (1991: 286).

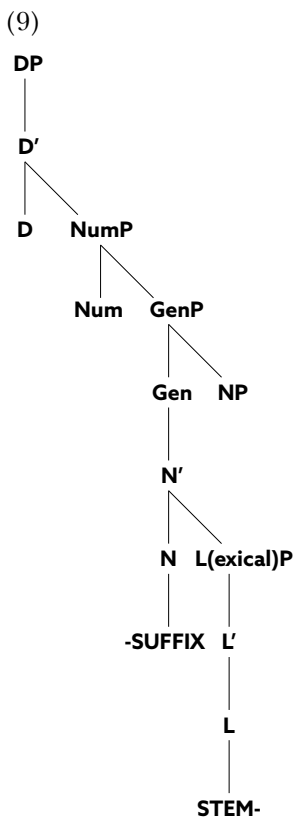
Els paral·lelismes entre l'estructura de les construccions encapçalades per una nominalització i l'estructura de les oracions, però, no és vàlida per a tots els noms, i per això és important aclarir la distinció entre els noms de procés (eventuals) i noms resultatius. Tot i que considera que hi ha sufixos nominalitzadors que només admeten una lectura (ja sigui eventual, ja sigui resultativa), Picallo —com

8 Tot i que aquesta autora fa una proposta a cavall entre les perspectives sintactistes i les perspectives lexicalistes (postula que la formació dels noms resultatius té lloc en el lèxic), hem considerat convenient incloure les seves propostes en aquest apartat perquè precisament defensa la formació sintàctica dels noms eventuals (que són els que en principi admeten arguments i que, per tant, ens interessen en aquest treball).

9 «Our proposal accounts for the word order internal to the nominal and maintains the hypothesis that nominals are structurally parallel to sentential structures. / The parallelism is not only structural. The rest of the paper is devoted to provide arguments in favor of the hypothesis that nouns are like verbs with respect to thematic and lexical properties» (Picallo, 1991: 284).

Chomsky (1970) o Grimshaw (1990)— empra alguns diagnòstics que permeten distingir les dues lectures.¹⁰

En aquest sentit, Picallo proposa que els noms de procés sempre són passius, i ho explica a partir de les propietats del morfema nominalitzador dels noms deverbals, que pot ser analitzat com a derivatiu o com a flexiu. Si el sufix nominalitzador s'analitza com un morfema flexiu, l'SD s'interpreta com a eventual. En aquest cas, el sufix encapçala una projecció funcional, i l'arrel categorialment neutra (L⁰) del lexicó es converteix en nom en el component sintàctic (es tracta d'una *nominalització sintàctica*) (Picallo, 1991: 298):

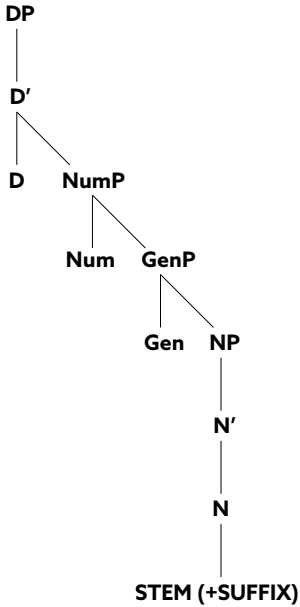

10 Picallo (1991: 290) ofereix, llavors, un parell d'exemples en què, segons explica, el morfema de nominalització ja permet marcar la diferència en la interpretació. Així, en casos com (a), diu, el nom sempre és de procés, i en els casos (b), sempre és de resultat (són els exemples 23 i 24 de Picallo):

- (1) a. La descoberta del bacil de la tuberculosi (es va produir en 1882).
b. El descobriment del bacil de la tuberculosi (ha estat útil a la humanitat).
- (2) a. La crema de convents va ocórrer durant la Setmana Tràgica.
b. La cremada d'encenalls sempre fa bona olor.

En canvi, si el sufix nominalitzador s'interpreta com a derivatiu, obtenim noms de resultat. Si el sufix és un morfema derivatiu, parlem de *nominalització lèxica*, i el procés de sufixació es produeix a l'«estructura profunda» (Picallo, 1991: 299):

(10)

Aquest esquema també l'aplica a les nominalitzacions d'agent o d'instrument (amb els sufixos *-aire*, *-er*, *-or*) i als noms no deverbals (que entrarien en aquesta estructura sense cap afix).

La identificació entre eventualitat i passivitat fa que Picallo consideri que els noms intransitius —o relacionats morfològicament amb verbs intransitius—, que no admeten la passiva (és a dir, no admeten un agent introduït per *per part de*) són sempre resultatius. En paraules de l'autora:

Nosaltres no acabem d'estar d'acord amb tots els exemples, i és que no veiem per què no seria gramatical, per exemple, l'oració *El descobriment del bacil de la tuberculosi es va produir el 1882* o *La cremada d'encenalls va durar molt poca estona*. En aquests casos, doncs, sembla que no és el morfema el que permet distingir la interpretació eventual de la resultativa, sinó, simplement, el context en què Picallo situa cada nom. De fet, més endavant Picallo (1991: 292) considera agramatical el sintagma *la descoberta de Koch del bacil de la tuberculosi* i dubta de la gramaticalitat del sintagma *el descobriment del bacil de la tuberculosi per part de Koch*, sintagmes que a nosaltres ens semblen gramaticals en català.

3 Antecedents

Intransitive nominals do not show passive effects of any type. The argument they select is always in the genitive:

- (64) a. el salt de l'atleta
b. *el salt per part de l'atleta
[...]

Intransitive nominals [...] differ from the ergatives and the transitives in that the latter, without exception, appear with a nominalization affix (i.e. *-ació, -ada, -iment, -eig*, etc.). We can relate this difference in “nominalization” capabilities, so to speak, to the fact that intransitives, unlike ergatives, cannot denote events/processes, but only results.

(Picallo, 1991: 309–310)

Igualment constata que, com que els noms psicològics (com *temor* o *preocupació*) tampoc admeten (en principi) un complement «subjectiu» realitzat com a SP introduït per *per* o *per part de*, no poden ser noms eventuals:

The lexical, denotative, and syntactic properties of psych DPs suggest to us that they should be analyzed as lexical nominals. They enter D-structure categorially marked as NPs, like intransitives, non-deverbal, and active transitives (Picallo, 1991: 309–310).

Ara bé: per a Picallo, el fet que totes aquestes nominalitzacions siguin resultatives no significa que no tinguin cap tipus d'estructura argumental. En aquest sentit, la idea de Picallo contrasta amb la d'autors com Grimshaw. Com hem vist, Grimshaw (1990) defensava que els complements dels noms d'eventualitat simple i dels noms resultatius –o, en general, dels noms no eventuals– no poden considerar-se mai argumentals, sinó que són, en tots els casos, *participants* que tenen bàsicament la funció de restringir la referència del nom. En canvi, Picallo (1991, 1999) afirma que alguns dels complements que Grimshaw inclou dins del grup dels *participants* es comporten gramaticalment com a arguments i que, per tant, poden ser designats amb el terme *arguments*. Al cap i a la fi, es tracta de complements que satisfan les valències semàntiques dels nuclis nominals que acompanyen, encara que la interpretació d'aquest nucli no sigui eventual:

[S]u posible estatus semántico de participantes no parece afectar su comportamiento gramatical ya que, en general, los supuestos participantes de una construcción no eventual se comportan como verdaderos argumentos con respecto a muchos fenómenos propios del componente sintáctico de la gramática. Así, pueden ser antecedentes de una anáfora, como se muestra en (67a, b) o ejercer de sujeto de una expresión predicativa, como en (68a, b):

- (67) a. Un comentario de Lorca de su propia obra
 b. Esta descripción del emperador de sí mismo
- (68) a. [Las decisiones *de Juan* [en estado de embriaguez]]
 b. [Aquellas reflexiones *de Don Quijote* [vestido de caballero]]

Entre los participantes de un nominal no eventivo también pueden establecerse relaciones interpretativas que típicamente se asocian a elementos argumentales. Por ejemplo, el posesivo *su* en los ejemplos (69a, b) puede interpretarse como variable lógica ligada a la expresión cuantificada <cada SN>:

- (69) a. Una solicitud de *cada ciudadano* a *su* (correspondiente) representante.
 b. Aquella rocambolesca entrega de *cada paquete* a *su* destinatario.
 (Picallo, 1999: 384)

En definitiva, Picallo desenvolupa l'estudi de l'estructura argumental dels noms des de la perspectiva de Chomsky, segons la qual el lexicó inclou arrels sense especificació categorial però amb requeriments temàtics, que s'han de realitzar obligatòriament en la sintaxi, tant si l'arrel s'incorpora a un afix nominal com a un afix verbal. A partir d'aquí, distingeix quines són les arrels categorialment neutres a la base, que assimila als noms de procés (en què el procés de nominalització, segons diu, és sintàctic i no pas lèxic).

3.5.2 Giorgi & Longobardi (1991)

Giorgi & Longobardi, a *The Syntax of Noun Phrase. Configuration, parameters and empty categories*, reprenen les idees de Chomsky (1970) i consideren que els noms deverbals i els verbs que s'hi relacionen tenen projeccions estructurals paral·leles, de manera que tant els noms com els verbs tenen subjecte i complements.

Per explicar-ho, Giorgi & Longobardi formulen la hipòtesi configuracional, que reproduïm a continuació:

Configurational Hypothesis

1. It is possible to identify, within NPs, definite θ - (and non- θ) positions at various levels of hierarchical attachment: whenever an element of the N frame appears in a position arguably different from the one where it should be projected at D-structure, its displacement must, then, be governed by the general conditions holding on antecedent-trace relationships created by 'Move- α '; moreover, the binding of anaphors and pronouns in NPs obeys the same constraints observed in clauses.

3 Antecedents

2. The θ -structure of Ns (their θ -grid and the condition on θ -assignment) strictly parallels that of Vs, so that the differences appearing on the surface must be due to the intervention of other modules of grammar which determine some systematic variation».

(Giorgi & Longobardi, 1991: 2)

Mitjançant aquesta hipòtesi, podem establir relacions entre l'estructura de les projeccions nominals amb la de les projeccions verbals.

En primer lloc, els autors observen que un dels arguments de la graella temàtica dels noms es genera en una posició estructuralment prominent respecte de les altres (és a dir, actua com a 'subjecte' del nom) i que, per tant, es pot parlar de comandament categorial en el domini de l'SN (Giorgi & Longobardi, 1991: 28).

A més, observen que en italià és possible invertir lliurement l'ordre dels arguments postnominals sense que això n'afecti la gramaticalitat (fenomen anàleg al que assenyala Burzio 1986 per als complements verbals) (Giorgi & Longobardi, 1991: 26):

- (11) a. la lettera di Gianni a Maria
b. la lettera a Maria di Gianni
c. la descrizione di Gianni degli avvenimenti
d. la descrizione degli avvenimenti di Gianni

Per a Giorgi & Longobardi, doncs, l'SN és un complex funcional complet (*Complete Functional Complex*), que defineixen a partir de la proposta de Chomsky (1986):

A CFC is informally defined in Chomsky (1986, p. 169) as the domain in which 'all the grammatical functions compatible with the head are realized; the complements necessarily, by the Projection Principle, and the subject, which is optional unless required to licence a predicate, by definition (Giorgi & Longobardi, 1991: 50–51).¹¹

Amb tot, fan notar algunes diferències bàsiques entre l'estructura de l'SN (o de l'SD) i la de l'SV (o SFlex):

11 Més concretament, estableixen que:

β is a Complete Functional Complex iff it meets at least one of the following requirements:

a. it is the domain in which all the θ -roles pertaining to a lexical head are assigned

b. it is the domain in which all the grammatical functions pertaining to that head are realized

(where the R-relation counts as the structural subject of the NP)

(Giorgi & Longobardi, 1991: 54)

1. La projecció màxima d'N pot ser un argument —a diferència de la projecció màxima de V—; per tant, no cal que estigui legitimada per una predicació (és a dir, externalitzant l'argument subjecte). Així, segons Giorgi & Longobardi, el *subjecte* d'un SN no és el subjecte de la predicació d'un X_{màx} i, per tant, no és obligatori segons el Principi de Predicació de Rothstein (1983).
2. Els noms no poden assignar cas estructural als seus complements.¹² Això no vol dir, però, que no puguem parlar de cas en el marc de l'SN: si bé no parlen de cas estructural, Giorgi & Longobardi afirmen que els arguments d'N realitzats en italià com a sintagmes introduïts per *di* i *a* són, respectivament, genitius i datius, i que el que nosaltres considerarem preposicions són simples marques de cas: «A and *di* can be considered pure Case-markers here; *di* realized Genitive and *a* Dative» (1991: 207).¹³
3. Els noms, a diferència dels verbs, no tenen una forma morfològica específica per a la passiva.¹⁴
4. En anglès els noms no admeten passivitzacions més enllà de les fronteres de l'oració (12b), mentre que els verbs (12a) sí que ho permeten (1991: 91):

- (12) a. The baby is estimated to weigh about 8 pounds by the doctor.
 b. *The baby's estimation to weigh eight pounds by the doctor

12 En aquest sentit, parteixen de la idea de Chomsky (1986) segons la qual hi ha dos mecanismes d'assignació de cas: el cas estructural (per exemple, el nominatiu i l'acusatiu que assignen Flex i V en una oració) i el cas inherent.

13 De fet, formulen les regles següents, per a l'italià (i ho amplien a les llengües romàniques) (1991: 95):

- (1) NP → (+Gen) if governed by N
 (2) NP (+ Gen) → [_{pp} *di* + NP]

Més avall reprendrem aquesta qüestió.

14 En aquest punt, tal com passava amb les afirmacions de Picallo (1991, 1999) o de Grimshaw (1990), ens podem preguntar si realment podem parlar d'SN passius. En aquest sentit, Giorgi & Longobardi (1991) proposen que, si assumim els principis de la hipòtesi configuracional, en casos com els de (2) podem parlar d'un SN passiu com a derivat d'un SN actiu.

Vegem-ho:

- (1) a. Els anglesos van destruir la ciutat.
 b. La ciutat va ser destruïda pels anglesos.
 (2) a. La destrucció de la ciutat dels anglesos
 b. La destrucció de la ciutat pels/ per part dels anglesos

En paraules de Giorgi & Longobardi: «In Italian the *by*-phrase of NP is expressed by means of a locution *da parte di*, more literally *on the part of*. In this case the NP has undergone 'passivization', as Cinque proposed, i.e. the element identifying the external argument appears in a *by*-phrase and an internal argument can display the properties previously typical of the external one replacing it as the 'subject' of the NP» (1991: 29).

5. En anglès, els noms (13*b*) no són compatibles amb fenòmens d'*ascens* o *passivització* fora de les clàusules petites, mentre que els verbs (13*a*) sí que ho són (1991: 91):

- (13) a. Mary appears/ is estimated intelligent
b. *Mary's appearance/ estimation intelligent

6. En anglès, els noms no admeten mai un complementador nul o buit (14*b*), cosa que els verbs (14*a*) sí que admeten (1991: 91):

- (14) a. I believe (that) John is intelligent
b. my belief *(that) John is intelligent

A més, per a aquests dos autors (1991: 4), sembla que les funcions semàntiques que un nom pot assignar als seus arguments són més variades i mútuament dependents que les que pot assignar un verb.¹⁵

Per una altra part, Giorgi & Longobardi (1991) presenten un seguit de propietats dels noms i dels seus arguments, que reprendrem més endavant perquè, com veurem, serveixen per donar compte d'alguns dels fenòmens que també caracteritzen l'estructura argumental dels noms en català.

3.5.3 Resnik (2010)

A la seva tesi doctoral, titulada «Los nombres eventivos no deverbales en español» (2010), Gabriela Resnik demostra que l'aspecte lèxic (o *Aktionsart*) no és una propietat exclusiva dels verbs o dels seus derivats morfològics, sinó que també el podem trobar en el domini nominal, independentment del fet que els noms derivin d'un verb.

És a dir, demostra que els noms eventivals no deverbals tenen estructura eventual i que, per tant, d'una banda es poden classificar segons els paràmetres aspectuals proposats per Vendler (1957) —que són la telicitat, la durabilitat i la causació— i, de l'altra, admeten arguments (tot i que hi pot haver diferències de realització respecte als arguments de les nominalitzacions eventivals).

Resnik, doncs, aborda qüestions que poden ser clau en la formulació dels principis teòrics del nostre treball, com són la relació entre l'estructura argumental i l'estructura eventual dels noms deverbals i no deverbals, els efectes que té l'estructura eventual sobre un nom, les condicions que determinen la realització

15 De fet, no parlen d'herència argumental, sinó de *Thematic Correspondence Hypothesis*.